

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre ..... 16 kor.
 Negyedévre ..... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre ..... 20 kor.
 Negyedévre ..... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre ..... 24 kor.
 Negyedévre ..... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 13.

Supilo.

Valahára le kellene már számolni ezzel a ravasz dalmatával, a ki vakmerőségében a politikai jellemtelenség leg-szélsőbb határai közt evickél a magyarság erélyének örök szegényére.

Nincs árva nép a magyarnál, de türelmesebb sincs. Ennek tudható be, hogy mindenki ott csapja be, a hol akarja.

Ki volt pár év előtt Supilo? Senki és semmi ott a dalmát kecskelegelőkön. Ott is maradt volna a kecskék profétájának, ha véletlenül meg nem bukik a szabadelvű párt s a kormányra jutott koalíció a maga becsületes naivságában nem nyújt segédkezel a horvát ellenzéknek. Fájó sebeket mutogattak a horvátok: nincs sajtószabadságuk, nincs gyülekezési, egyesülési szabadságuk, mindezeket elkobozta a magyar szabadelvűpárt drávántuli szövetségese, az ottani nemzeti párt. Nyeregbe emeltük hát a horvát nemzeti párt politikai ellenfeleit, hadd szerezzék meg népüknek a szükséges politikai szabadságokat. A becsületes ember mindenkit becsületesnek hisz.

Még Supilot is.

Pedig ebben az emberben benne van a délszláv fogyatékos jellem és az olasz szenvedélyesség. Egyenként is kellemetlen tulajdonságok, a melyek együtt éppen veszélyes jellemmé teszik birtok sukat.

Supilo nagy elégtételt szerzett a volt szabadelvű párt tagjainak. A szélvert had most nem alap nélkül veri mellét az Ujságban, hogy a horvátokkal szemben gyakorlandó politikát mégis csak jobban értették ők.

Annyi alap van a dicsekedésre, hogy a külső látszat tényleg a szabadelvű párt mellett szól. A régi uralom alatt voltak zavargások Zágrábban, letépték a magyar felírásokat, megcsufolták a magyar címet, de arra nem volt eset, hogy a magyar országgyűlésre küldött képviselők egyenesen lázadásba mentek volna át. Ellenkezőleg, mindenkor kitartottak a magyarság mellett, sőt külön pártkör fenn sem tartva, egyik magyar pártkörnek voltak tagjai. Külsőleg, látszat szerint hivei voltak az államegységnek.

A valóság azonban semmivel sem volt jobb a mai állapotnál. Sőt ma annyiban különb a helyzet, mert legalább nyílt kártyával játszunk. Eddig a horvátok élvezték a hamis kártyások minden előnyét. Bent ülve a szabadelvű pártban,

minden magyar dologról pontosan voltak értesülve, azalatt pedig suttymban felneveltek egy egész nemzedéket a horvát állam kábító hazugságában magyargyűlöltre, meghamisították a magyar közjog horvát vonatkozású részét, megcsalták az uralkodót is, mikor a közjoggal ellenkező horvát törvényeket szentesítettek vele — közben pedig adták a magyarbarátot és játszottak a liberális párttal vakulj magyart.

Ez a szabadelvűpárti uralom alatt felcseperedett horvát nemzedék választotta most vezérének Supilot. Supilo az ő típusuk.

Mint a tetten kapott tolvajok, olyan kétségbeesett erőlködést visznek most végbe Supiloék. A hazudozások tengere, melyet kitalálnak, vetekedik immár az Adriával. És a magyar még mindig türelmes és vár, vár, vár.

Minden türelem vétek a magyarság ellen és minden várakozás a mi részünkről csak öngyilkossági kísérlet. Örültek és gonosztevőket nem lehet türelemmel gyógyítani és Supiloékból sohasem lesz — szalonna. Erély, kérlelhetetlen erély egyedül mentheti meg a magyar államot attól a szegénytől, hogy a saját kis becézett ölebecskéje előtt kénytelen legyen meghátrálni. *

"TISZÁNTÚL" TÁRCZÁJA.

A bűvös ezüstpénz.

Két évvel előzőleg Gomez szegény volt, mint a templom egere. Mindig jó fiu volt, de tudvalevő, hogy mindig nagy a különbség a gazdag jó fiuk és a szegény jó fiuk között. És szegényemre legyen mondvá, azt hiszem, hogy jobb szerettem gazdagon, mint szegényen. Volt ugyan foglalkozása, amennyiben hírlapokat írt, de Spanyolországban a zsurnalisztika rosszul fizet. Ami jövedelme volt, talán inkább onnan eredt, hogy szenvedélyesen játszott.

És ime, egyszerre gazdag emberré lett. Voltak házai, lovai, volt kitűnő szakácsa, a legjobb társaságban mozgott. Az aranyulcs megnyitotta a legelőkelőbb körök ajtaját, amivel különben nem akarom mondani, hogy Gomez nem lett volna jó család sarja.

Ily körülmények között intéztem hozzá kérdésemet:

— Honnan szerezte a vagyonát?
 Elgondolkozva nézett reám, leverte a szivarjának a hamuját, azután így szólt:

— Hogy honnan szereztem a vagyonomat? Mit regél róla a hír, Pedro?

— Bocsássa meg őszinteségemet, azt regélik, hogy rejtélyes módon szerezte. Még azt is beszélnek, hogy eladta a lelkét az ördögnek és igen értelmes emberekkel beszéltem, akik emberfeletti erőnek tulajdonítják nagy vagyonát.

— Talán igazuk van, felelt Gomez nyugodtan.
 Rábámultam.

— Hallgasson meg és majd ítéljen ön-maga. Magam nem tudtam megítélni soha. Annak oka, hogy vagyonom torrását nem tudják, egyedül az, hogy az az egyetlen ember, aki tudta, a rákövetkező napon elhagyta a várost.

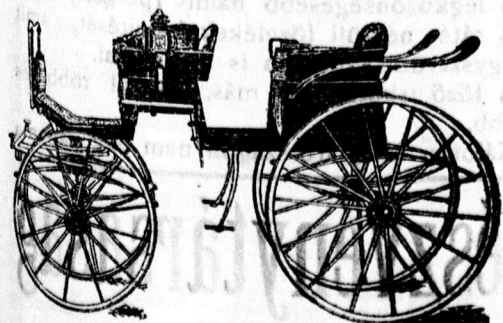
— Amire következett napon?

— Kezdem a kezdeténél. Az eset elég különös. Hiszen ismertek két évvel ezelőtt, amikor szegény ember voltam, kórusban fújták, hogy: »Szegény Gomez, be kár, hogy oly szenvedélyesen játszik! Közönséges játékos!« Nos, nem volt igazuk. Nem a játék kedveért játszottam, hanem azért, hogy meggazdagodjam. Nem voltam játékos, hanem spekuláns. Belát-

tam, hogy mesterségemmel sohasem keresek annyit, amennyit szerettem volna, hogy jóltemnek megvethessem alapját és azért fordultam a zöld asztalhoz.

Egy napon szokatlanul bus voltam. Nem szoktam sokat inni, hiszen tudjátok, de aznap talán többet ittam a szokottnál. A játékasztalnál kerestem vigaszt. Szerencsétlenségemre nagyobb összeg volt nálam, amelyet egy barátom bízott reám, hogy tartozását fizessem ki. A rulett-asztalhoz ültem. A szerencse ellenem volt. Az a néhány duró, amely az enyém volt, hamarosan eluszott. Valami ösztökélt. Olyasmit tettem, amire magamat sohasem hittem volna képesnek. Nem voltam eszemnél. Hozzányultam a barátom pénzéhez és elvesztettem az egész összeget. Szólni akartam, de Gomez félbeszakított.

— Ne ítéljen el, nem mondhatna keményebb dolgot, mint amit már magamnak elmondtam. Keserű szemrehányást tettem magamnak. Sokáig ültem ott és néztem a többi játékos, aki úgy folytatta játékát, mintha semmi sem történt volna. Mit tudták ők, hogy egy ember ül az asztalnál, aki öngyilkosságra gon-

Villanyerőre berendezett kocsigyár

Vadász és Grósz Nagyvárad,

Szállási Denső-utca 6.
 Helybeli és vidéki TELEFON: 445.

Ajánlják elsőrangú gyártmányu kocsijaikat, melyekből állandóan dus raktárt tartanak. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Gróf Apponyi Albert a helyzetről.

Gróf Apponyi Albert tegnap eberhardi birtokán fogadta a P. L. bécsi levelezőjét, aki most a következőkben számol be a magyar kultuszminiszterrel folytatott beszélgetéséről:

Arra a kérdésre, igaz-e, hogy a kiegyezési tárgyalások — mint azt egy koalíciós újság jelentette — be vannak fejezve, Apponyi ilyen értelemben válaszolt:

— A kiegyezés még sehogyan sincs befejezve. Igaz, hogy már hetek óta nem nyílt személyes érintkezésre alkalmam azokkal a miniszter társaimmal, akik tárcájukból kifolyólag foglalkoznak a kiegyezés dolgaival, ámde Kossuth Ferencnek egy a minap hozzám intézett leveléből világosan kitetszik, hogy a kiegyezés nem kész. Ami a függetlenségi pártnak magatartását illeti a küszöbön álló kiegyezési tárgyalásokkal szemben, az az elméletben világos s nem szorul vitatásra. A függetlenségi párt maga is belátta már azt, hogy egy vis major következtében az önálló vámtérület 1917 előtt meg nem valósulhat. Belátta ezt s nyíltan is kifejezte azt akkor, amikor a koalíciós kabinet támogatására vállalkozott. A függetlenségi pártnak választania kell a kiegyezés és egy olyan állapot között, amelyet a két kormány a kiegyezés létre nem jöttének esetén a kereskedelmi szerződések korlátain belül és azoktól korlátozottan teremthet. Már most az a kérdés, hogy melyik a kedvezőbb: kiegyezés, vagy a status quo. Nem javulásról volna tehát szó, hanem rosszabbodásról. Mert hiszen a kiegyezés létre nem jöttének esetén sem létező 1917 előtt az önálló vámtérület. Ez az a kérdés, amelyben a függetlenségi pártnak állást kell foglalnia. Hogy milyen lesz a függetlenségi párt magatartása a küszöbön álló kiegyezési tárgyalásokkal szemben, az olyan dolog, amelynek nem prejudikálhatok.

dol. Nem volt pénzem, sem becsülete, mit ér már nekem az élet? Ily gondolatok cikáztak át az agyamon, amikor az est beállt és a játékosok egymásután kezdtek elszállingózni. Még csak az én asztalomnál ültek néhányan s még erőltették a szerencsét. Már majdnem csak magamban ültem ott a banktartóval.

— Oh, emlékszem, szakítottam félbe Gomezt; Herrera José volt, aki két év előtt olyan hirtelen eltűnt.

— Az felelt Gomez és reám meresztette szemét.

— A bankár kérdőleg tekintett reám. Én is félig felkeltem már, hogy távozzam. El voltam szánva arra, hogy golyót röpítek az agyamba. És, hogy ezt nem tettem meg, az egy igen különös, szinte csodás körülménynek tulajdonítható. Amint lenéztem, a légszusztláng fényénél megláttam egy érmet, amely az asztal alatt csillogott.

— Egy pezeta? — kérdém visszafojtott lélekzettel Gomeztől.

— Ezüstérem, ezüstpénz, felelt Gomez és folytatta történetét. Csak egy pezeta, de megmentette az életemet. Rátettem a lábamat és odaszóltam a banktartóhoz, aki az egész bank tulajdonosa volt és aki már csak magában ült az asztalnál. Egy pezetát a 17-esre. A bankár jól ismert. Nem kérte, hogy tegyem ki a pénzt,

A koalíciós pártok közötti viszony — kérdezte a hírlapíró — amely állítólag nem a legszívélyesebb, nem okoz-e majd zavarokat?

— Lényegtelen apróságoktól eltekintve, ez a viszony semmi kívánni valót sem hagy hátra. Hogy a néppárt egyes függetlenségi körletekben szervezkedni próbál, ez nem jelenti állításaim ellenkezőjét. Minden egyes koalíciós pártnak joga van a jövőjéről gondoskodni és a néppárt mellett ugyanezt teszi az alkotmány párt is. És mégis a függetlenségi pártban az alkotmánypárt szervezkedéséről kevesebb szó esik, mint a néppárt organizációjáról.

A választói reformról kérdezősködött azután a hírlapíró.

— A reform előkészítési munkálatai nagyon előrehaladott stádiumban vannak. Azt azonban nem merném állítani, hogy ősszel azonnal benyújtjuk a törvényjavaslatot a Háznak. De valószínű, hogy a legközelebbi ülés szak folyamán a Ház elé kerül a javaslat.

Nyilatkozott az alkotmánybiztosítékok felől is Apponyi, még pedig nagyon optimisztikusan. Szerinte az alkotmánybiztosítékok dolga teljesen rendben van. Hasonlóképpen a horvát ügyekről is kedvezően nyilatkozott Apponyi. Szerinte itt is helyes mederbe terelődnék majd a dolgok.

Collectiv háztartás és főző-iskola.

Nap-nap után mind nehezebbé kezd válni a megélhetés, egyre drágább az élelem és a cseléd viszonyok folyton súlyosbodnak. Elértük azt, hogy egy mosogató szolgáló 9—10 forint bérért végzi munkáját és egy 14 éves pesztonkának 5 forint havi bére van.

Valóban a családfőre, a kenyérkeresőre óriási sulyként nehezedik, hogy a családjának a napi élelmi cikkeket hogyan szerezhesse be jutányosan. Mert kis fizetésből még kenyérre is alig telik, mikor egy kilogramm kenyér 14—16 krajcár között váltakozik. Hol van

hanem meglóditottam a golyót és ez a 17 esnél megállott.

— Tizenhét nyert, szólt és a következő pillanatban hét duró volt előttem. A bankár pedig kérdezte: Marad?

— Tizenhét nyert — szólt a bankár . . .

Megint ott hagytam a tétet és megint nyertem. Hétszer mosolygott rám Fortuna és m kor felhagytam a játékkal, nem azért tettem, mert nem akartam folytatni, hanem azért, mert felrobbantottam a bankot. A szegény öngyilkosjelölt hirtelen meggazdagodott.

— És a pezeta? kérdém, azt bizonyára eltette örök emlékül?

— Nem, — felelt Gomez különös mosollyal.

— Én bizony eltettem volna örökre — mondom meglepetve.

— Ah, nem tette volna el!

— Már miért nem?

— Amikor felemeltem a lábamat, hogy felszedjem a pénzt, nem találtam semmit.

— Sem—mit? Hát hova ladt?

— Az, amit én pezetának néztem, nem volt pénz; amit én pénznek hittem, nem volt más, csak . . .

— Csak?

— Csak egy csepp víz.

még akkor más, az élet fenntartásához feltétlenül szükséges egyéb dolog, különösen ha a család nagy. Ha pedig a fizetés nagyobb, több, több a kívánni való, nagyobbak az igények, mert az embernek állásához méltóan kell élnie. Hogy hogyan tud eleget tenni a követelményeknek tisztességes uton, az nem kérdés.

Hogy ez állapoton változtassanak, Nagybecskerekre létre hozták az első Közös konyhát s ezzel lerombolták a nők igazi hivatását, melyre anyáink és nagyanyáink elkezdve a fejedelmektől, oly büszkék voltak, a gazdasszonykodást. Pedig gazdasszonynak és jó gazdasszonynak lenni nemcsak érdem, de művészet is.

Eddig minden háztartásnak s minden konyhának meg volt a maga asszonya, urnője, aki hol maga, hol cselédje segítségével végezte teendőit s tanította leányát gazdasszonynak lenni.

Ma, ha ilyen háziasszony kerül még elévélve, zugalódik, ha dolgozua kell, legtöbb része a gazdasszonykodásnak fogalmát sem ismeri és teremt férjének elégedetlen családi életet, boldogtalan tűzhelyet. Ebben rejlik a cselédek jelenlegi túlkövetelményeinek oka is. Mert ha ért a háziasszony a főzéshez, a szekirozást nem állják, ha nem ért, úgy kihasználják az alkalmat és jó vagy rossz főztjükért hallatlan bért kérnek és követelnek, mert tudják, hogy a ház reájuk van szorulva.

Igy aztán, hogy úgy a munkától, mint a cseléd szeszélyeitől meg legyen a ház urnője kímélve, létre jön a collectív háztartás. Ennek előnye az, hogy nem kell fáradni az ebéd és vacsora elkészítésével a háziasszonynak.

A becskerekai közös konyha példáját fogják a többi vidéki városok is követni.

Nálunk is létre fog az jönni nemsokára. Csakhogy itt nem érett meg teljesen, mert a mi asszonyaink között nem egy olyan gazdasszony kerül, aki a konyha művészet babérait nem egy könnyen cseréli fel a pihenés gyönyöreivel és aki leányát is gazdasszonynak nevei, hogy így tudja a férje nehéz fáradsággal szerzett keresményét megtakarítani.

Hogy pedig ne legyen kénytelen a ház urnője azért szegyenkezni és cselédje szekirozásait tűrni, de meg hogy elkapott, rossz szakácsnő helyett képzett, jó és ügyes munkás nőt kaphasson, az állam vette kesébe e dolgot és egyre-másra jönnek létre és nyílnak meg a főző-iskolák, ma részben állam segélyesek jövőben pedig államiak.

Itt fogják leányainkat megtanítani a jó és izletes étkek készítésére, az egyszerű polgári asztalok számára készült ebédektől a főri asztalok drága terhét képező diszes és finom, inyencek részére sültött szakács remekéig.

Itt képezik az ügyes háziasszonyokat és a kitűnő szakácsnőket.

Nagyon téved az, aki a főző-iskolákat cseléd képző tanfolyamoknak óhajtja berendezni, mert a főző-iskolát végző egyéneknek legalább 2 polgári osztályú képesítéssel kell bírni s nem elég hozzá az, hogy kapálni, gyomlálni tudjon, aki azt elvégezni akarja. Éppen azért járul az állam ezen iskolák felállításához, hogy a szegény sorsu uri nők és intelligensebb egyének számára nyújtson megélhetési módot, akik hivatásukat megértve igyekeznek kenyéradójuknak jó étkek készítése által eleget tenni.

Nem helyesen gondolkozik az sem, aki a főző-iskola növendékei által készített étkeket a népkonyha számára óhajtja felhasználni. Mert ez esetben a növendék nem tanulna mást, mint a legközöségesebb hamis (pergelt) levelek és rátét nélküli főzelékek készítését, amit s legegyszerűbb konyhán is megtalálni.

A főző iskola célja más, sokkal több és nagyobb.

Nálunk Magyarországon nem egy van ma

Az érmelléki Kereskedelmi és Ipari Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

már, melyek közül talán legelső a kassai, már azért is, mert nagy tőkével rendelkezik az orsolya zárda tartja fent és fent tartja a női gazdasági iskolát, mely a főző iskola számára be-termi és szolgáltatja az összes növényi kellékeket, hízlatja a sertést, saját tehenei tejkészítményeit dolgozza fel és baromfiat tenyészti.

A mult hó végén iskolám részesült azon kitüntetésben, hogy az országghírű iskola igazgatója dr. Szavost Gyula is meglátogatta. Elmondotta, többek között, hogy Svájcba ké-szült menni az ottani világhírű főző-iskola tanulmányozására, de meggondolta a dolgot. Meg-elégedett a Magyarország területén levők meg-látogatásával, mert amint kijelentette, a svájci konyha kitűnő svájci embernek de a mi gu-lyás-unkat és töltött káposztánkat csak ma-gyar konyhán tudja magyar ember számára elkészíteni. A mint mondotta, sok újat látott utjában. Tőlem azt kérdezte, hogy felhasznál-ható-e a növendékek által elkészített ebéd, mert az nem szokott élvezhető lenni. Igen meg-lepődött, amikor felvilágosítottam, hogy mint privát iskola, mely még semmi segélyben nem részesül, úgy értékesíti az étkeket, hogy abo-nenseknek adja ki. Azt mondotta, hogy ez új dolog előtte.

Természetes, hogy az étkek összeállítását a növendék nem végzik felügyelet nélkül, mert a főző iskola hirnövét csorbítaná, ha az étkei használhatlanok lennének.

Ma tehát, amikor a collectiv háztartás esz-méje a valóság felé közeledik, legcélszerűb-nek látnám azt a főző iskolával összekötni, itt észta étket talál és kell találnia mindenkinek, mert a jószág és tisztaság az első főkölléke bármely főző iskolának. De meg a növendékek is sokkal több oldalról vannak elfoglalva s mi-nél több félélt készítenek, minél változatosabb az étlap, annál többet tanulnak és tudnak.

A Collectiv háztartásról egyes lapok rész-letesen emlékeztek meg. Ösmertették a nagy-beckereki közös konyha működését és szer-vezetét. Van elnöke, titkára, pénztárosa és négy tagja. 2 nő, 2 férfi. A ki felvételre jelentkezik, le kell fizetnie egyszer 20 korona felszerelési díjat. Egy porciós, 4 tál ételes ebéd kerül egy 3 tagu családnak 45 koronába hzonként, s ezért kap levest, hideg húst körítés és mártással, főzeléket rátéttel és sültet salátával avagy térszát. Vacsorára két tál ételt adnak. Pecse-nyét körítéssel és főtt vagy sült térszát és en-nek egy havi ára 30 korona. A koszt jó és bő-éges.

Nem ösmerem a becskereki piac napi árait, nem tehetek összehasonlítást a nagyvá-radi drágasággal. Annyi tény, hogy hasznat nem keresve, Nagyváradon nem lehet előállítani 75 koronáért annyi étket bármennyi elő-fizető legyen is mert drága a piac, nagy a cselédbér, drága hús, fűszer, zsír, apró jószág. Nagy a lakbér. Drága a tűzifa. Hiszem ugyan, hogy fog kerülni válalkozó kis pénzért, de olcsó husnak hig a leve.

A colectiv konyhát nem lehet előállítani olyan ár mellett ugyan, mint Nagybecskereken, mégis ha drágább lenne is, előnyös lesz azon családoknak, melyek ma éppen a háztartás miatt kénytelenek cselédet tartani.

Szerintem a collectiv háztartást össze kel-lenne kapcsolni a főző-iskolával. Hogy pedig a főző iskola ne legyen kénytelen a drága pi-aca szorulni, hol sok pénzért nem egyszer rossz árukat is kap, az államnak kell mielőbb segítségül jönnie a gazdasági iskola felállításá-val. Így leh-tne olcsó és jó árut kapnunk.

Van hozzá hely is. Ma ugyanis nagyban fel-lendült a földmívelés és ipar. Segítsen az ál-lam, hogy e szerencsés tekvésti ipar és keres-

kedelmi város, városunk ez uton is előtérbe emelkedjék a többi vidéki városok előtt.

Christoné, Dás Ilona.

A fenti cikknek a collectiv háztartásra vonatkozó részét nem osztjuk. Erre vonatkozó-lag már elmondottuk nézetünket. Azoknak a családoknak, ahol a gazdasszony szorgalma, takarékos, annak nincs szüksége arra, hogy a család a más főztjét egye. Az ilyen asszonyok nem akként magyarázzák azon régi mondást, hogy a gazdasszony a ház koronája, ha egész nap a pipere asztalnál ülhet, vagy a francia regényírók legújabb regényeit olvashatja s e mellett unatkozhat, hanem ha otthona tiszta, csinos s az ő egyénisége, gondossága tükröz-dik vissza az egész háztartásán. A háztartási iskolának ilyen gazdasszonyokat kell nevelni. A háztartási iskola sem arra való, hogy családok-lat lásson el étkekkel, hanem ennek termékei családdal nem bírók ellátására szolgálhat.

Gyászrovat.

Békési Jánosné †

Mély megilletődéssel vettük a iesujtó gyászhirot, hogy özv. Békési Jánosné született Fülöp Piroska nagyváradai községi iskolai ta-nitónő, Budapestén váratlanul elhunyt.

Egy szegény család mélységes tragikumát jelentette a szűkszavu távirat, amely o-ztatlan mély részvétet keltett nemcsak a tanítótestü-letben, amelynek egyik érdemes tagja volt, ha-nem az egész város közönségénél.

Férje alig egy évvel ezelőtt hunyt el s az özvegy halálával most hat kicsiny gyermek lett teljesen árva, minden támasz nélkül.

Az elhunyt derék tanitónő alig pár héttel ezelőtt, július végén, éppen férje halála évfor-dulóján utazott fel a fővárosba, hogy súlyos betegségéből operáció útján szabaduljon. Az anyai szeretet sarkalta, hogy alá vesse magát az operációnak s teljes egészségben dolgozhas-son gyermekeiért. Az Isteni gondviselés utjai azonban beláthatatlanok. A gyermekeiért dobogó szív verése megszűnt s most hat elhagyatott árva állja körül a gyászos ravatalt.

Az operációt a Budapesti Szent János kórházban hajtották végre, azonban sikertelen-ül s utánna a beteg csakhamar kizen-vedett.

A megboldogultnak az volt utolsó kíván-sága, hogy ha meghal, hülttetemeit hozzák haza s férje mellé temessék; a mellett pihen-hesse siri álmát, akivel az élet terheit oly ne-mes lélekkel megosztották.

Ezen utolsó kívánságról a kártyák gon-doskodnak, akik gyűjtést indítottak, hogy a szerencsétlen véget ért családját Nagyváradra szállíttassák.

A család kívánságára az árvaszék Stark Gyula igazgatót rendeli ki a hat szegény árva gyámjaul.

A Bihar megyei Tanítótestület nevében Réz Mihály elnök kérvényt adott be a l. szert. me-gyés püspökhöz, hogy a tragikus sorsra jutott család nyomorát enyhítse, a tanítók pedig szá-mos aláírással a következő kérvényt intéz ék a nagyváradai l. szert. káptalanhoz:

Nagyságos és főtisztelendő Káptalan! Megrendítő eset történt a mi testüle-tünkben.

Egy virágzó tanító családot látoga-ott meg az Isten rettenetes módon. Egy esztendővel

ezelőtt az élte javakorában lévő édesapát, most pedig a családfentartó, a gyermekeit félő sze-retettel gondozó édes anyát szőlította a min-denható legfőbb itélőszéke elé. Ez a sze-rencsétlen család a Békési János volt nagy-váradai r. k. tanító családja, akinek most hat árván maradt síró gyermekét az Isten végtelen irgalmán kívül csak a könyörületes jó szívű emberek menthetik meg a végromlástól.

Mi kártyások, mint a szerencsétlen család legközvetlenebb hozzátartozói már összeraktuk filléreinket, hogy az elhunyt kedves tanitónő kártyá-unknak a végső tisztességet illő módon megadjuk s a gyámol nélkül maradt család mindennapijáról egy időre gondoskodjuk. De ezzel aztán kimerültek ami győnge erőink s föl emeljük esdő szavunkat, ahhoz a testülethez intézzük kérésünket, amelynek egyházát a megboldogult családfő több mint 3 évtizeden keresztül a legpéldásabb becsületességben s a legodaadóbb munkásságban mindvégig hiven szolgálta.

A legmélyebb tisztelet hangján kérjük azért a nagyságos és főtisztelendő Káptalant, hogy a szerencsétlen apátlan, anyátlan hat árva gyermek részére öt egymást követő éven ke-resztül bizonyos évi segélyt kiutalni, Piroska nevű leányukat az Orsolya zárdába, Árpád nevű fiukat pedig a szt. Vince intézetbe in-gyenes benlakó növendékeknek fölvenni ke-gyesen méltóztassék.

Jól lehet a szegény árvák a tanitói nyug-dijintézetből részesülnek némi segélyben, ámde ez a revízió alatt levő törvény fogyatékossága miatt oly csekély, hogy abból a mai meg-drágult viszonyok között a száraz kenyéren való pusztá megélhetés is lehetetlen, már pedig aki generációkat nevelt föl Isten és hazaszere-tetben, méltán megérdemli, hogy holta után gyermekeinek a nevelés legelemibb föltételeit megadja az a társadalom, amelynek hűséges szolgálatában életének javarészét feláldozza.

Alázatos szolgálja:

(Aláírások.)

Az újvárosi közs. iskolai tantestület nevében Vaday József, Bodnár János és Bércziné H. Paula igazgatók gyászjelentést adtak ki.

Az élete 47. évében elhunyt derék tanitónő holttestét augusztus 15-én szállítják Nagy-váradra s délután 5 órakor a vasutállomásnál tartandó beszentelés után az újvárosi köz-ponti temetőben helyezik örök nyugalomra.

Röviden már megemlékeztünk a gyász-esetről, amely a Nyiry-családot sujtotta Nyiry György gyógyszerész halálával. Az elhunyt köztisztelőben állott férfi különösen a korábbi években tiszteletreméltó munkásságot fejtett ki társadalmi életünkben s évtizedek óta buzgó tagja volt Nagyvárad törvényhatóságának s a városi közegészségügyi bizottságnak. Dacára aggkorának, még mindég állandóan résztvett a közgyűléseken. Halála 77-ik életévében követ-kezett be. A halálhír vétele után kitűzték a gyászlobogót a városháza tornyára. A nagy-váradai gyógyszerészek koszorut helyeznek ko-porsójára. Temetése ma, szerdán, augusztus 14-én délelőtt fél 10 órakor lesz az uri utcai gyászháztól. A város törvényhatósági bizottsága testületileg ve z részt a temetésen s erre vo-natkozólag a következő felhívást kaptuk:

Nagyvárad város törvényhatósági bizot-ságának tagjait tisztelettel felkérem, hogy elhunyt

MIT IGYUNK?

gyünk mohai gyünk mohai gyünk mohai gyünk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légcsőhuruttól szabadulni akarunk.
forrást, ha a vesebajt gyógyítani akarjuk.
forrást, ha etvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha majbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénsavdus ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyvíz; dus szénsavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvszer fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyható fogva kitűnő szere a legkülönbözőbb gyomor-, légcső- és húgyvezetési betegségekben is, mint typhus, cholera megemlékeztünk azok, a kik kórházi ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjelesebb orvosai snaktékintélyek által ajánlva. Számos ellamerő nyilatkozat a forrás hasznosító fűzetében olvasható. Háztartások számára másfélértésnél valamivel nagyobb üvegek n minden kőten értékk mesterségesen szénsavval telítést vinnél, s a szódavíz is olcsóbb, hogy az Ágnes-forrás vízét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakatok szereztek ugyanott a forrás leírásának ismertető fűzete ingyen kapható. A forráskészítés. — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Főraktár: KISS KÁROLY urnál Nagyváradon.

Kedvelt borviz!

bizottsági tagtársunk: néhai *Nyiry György* urnak a f. évi augusztus hó 14-én szerdán délelőtt fél 10 órakor az Uri-utca 1. sz. a. gyásházánál megtartandó végtisztességtételén megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1907. évi augusztus hó 13-án. *Komlóssy József*, polgármester helyettes.

Marton László nyug. honvédtörzsörmeister, ki legutóbb a honvéhadapródiskolánál teljesített szolgálatból lépett nyugalomba, hétfőn este elhunyt. Régi derék katona volt, majdnem 40 évig szolgálta a honvédséget s pár évvel ezelőtt ő Felsége az aranykeresztrel tüntette ki. Egyenes jelleme, megbízható pontossága a tisztikar előtt is kedveltté tették a derék őrmestert. 61 évig élt. Temetése ma, szerdán délután 4 órakor lesz hentes-utcai lakásából.

A belényesi választás.

Belényesről jelenti tudósítónk: *Báthory Zoltán* kerületi függetlenségi pártelnök tegnap este haza érkezett és nyomban intézkedett a kerületi pártgyűlés összehívásáról, mely hivatalos lesz a kerületben a jelölést megtenni. A jelölő gyűlés holnap délután öt órakor lesz. Amit a központon végeztek, azt a holnapi jelölő gyűlés szentesíti és lesz Belényes függetlenségi jelöltje *Kardos Árpád* budapesti bangigazgató, kinek érdemei, először hogy nevét könnyű kiejteni, másodsor, hogy pénze van sok és harmadsor, bizonyára nem smucig.

A jelölés után a függetlenségi párt is felveszi a korteskedést a kerületben, amit a nemzetiségiek már régóta csinálnak. *Dr. Lasku Demeter* nemzetiségi agitátor már egy hete tartózkodik a kerületben. Ott van aztán *Suciu János* képviselő is és holnapra várják *Vlád Aurélt*. *Csordás János* dr. e hó 16-án érkezik haza Belényesbe s a jelölő gyűlést a nemzetiségiek is megtartják 17-én.

Kardos Árpád a hivatalos függetlenségi jelölt értesülésünk szerint vasárnap kezdi meg programbeszédei sorozatát és pedig először Belényesen szónokol. A központi jelölést a kerület függetlenségi polgársága állítólag megnyugvással fogadta, mert avval áttalták el, hogy a bankár jelölt keresztény.

Elég szomorú, hogy a keresztény választó polgárság megtevesztésével ültetik nyakára az izraelitát.

A hollódi vasuti katasztrófa

Nagy Zoltánt vád alá helyezték.

A múlt év december elején a belényesi vonalon Hollód és Szombatság állomások közt történt megrázó vasuti szerencsétlenség okozója, Nagy Zoltán hollódi állomásfőnök ellen a nagyvárad kir. ügyészség tudvalevőleg gondatlanságból elkövetett emberölés vétsége címén vádat emelt. Az ügyészi vádlevelél ellen Nagy Zoltán, védője, *Rádi Ödön* nagyvárad kir. ügyvéd útján kifogásokat adott be, melyek alapján a kir. törvényszék vádpanácsa ma foglalkozott a szomoruan szenzációs bűnügygyel és Nagy Zoltánt a kifogások elutasításával a vádirat értelmében vád alá helyezte.

A vádpanács ülésén *Mile Mihály* ítélőtábla bíró elnökölt. Szavazó bírák voltak: *Ember Géza* törvényszéki bíró és *dr. Rottár Sándor* törvényszéki albíró. A vádhatóságot *Görömbey István* kir. alügyész, a terheltet *dr. Poyvár Szevér*

ügyvéd, a sértetteket *Berkovics Bertalan* ügyvédjelölt képviselte.

A bűnügy eddigi anyagának előadi ismertetése után *dr. Poyvár Szevér* védőügyvéd terjesztette elő kifogásait. Vitatta, hogy a vádba tett bűncselekmény egyik kritériuma, a tudat arról, hogy mit csinál, hiányzott Nagy Zoltánál.

A rettenetes kimerülés, melyet az előzőleg való 51 órán át tartó szakadatlan szolgálat okozott, egy pillanatra beszámíthatlan állapotba, amnéziába hozta a terheltet és ez időbe esett az a cselekvénye, hogy a személyvonatot elindította az ellenkező megállapodás dacára. Ezt az átmeneti elmezavart igazolja a nagyvárad kir. törvényszéki szakértő orvosok véleménye is. Kéri az eljárás megszüntetését.

Görömbey alügyész a védő érvelésére hangsúlyozta, hogy a terhelt bűnössége azon mulik, hogy kötelességét szegte akkor, mikor a két állomás előzetes megállapodását nem hajtotta végre. A törvényszéki orvosi vélemény mellett nincs semmi tárgyi adat, sőt az igazságügyi orvosi tanács e vélemény ellen szól. Fentartja vádiratát.

Berkovics ügyvédjelölt rámutat a vizsgálat felületes foganatosítására. Forgalmi okokból történt a szerencsétlenség és forgalmi szakértőket mégsem hallgattak ki a vizsgálat során, hanem csupa orvosi szakértőt.

Kéri a vizsgálat kiegészítését, forgalmi szakértők hiballgatását, a váltóőrök magatartása tárgyában a nyomozás megejtését és a magyar államvasutak igazgatóságától és kolozsvári üzletvezetőségétől a szerencsétlenségről felvett iratok bekívánását, a váltóőrök kihallgatását.

A vádpanács ezután visszavonult és meghozta határozatát, mely szerint Nagy Zoltánt a vádirat értelmében vád alá helyezi és a magánvád részéről kért bizonyítás kiegészítését elrendeli.

Nagy Zoltán bűnössége kérdésében e szerint a bíróság lesz hivatalos dönteni.

Ha már a vádpanács ülése kapcsán foglalkoztunk a hollódi vasuti katasztrófával, rá kell mutatnunk e helyütt arra az érthetetlen, szűkkeblű magatartásra, melyet a magyar államvasutak igazgatósága a katasztrófa alkalmával elpusztult vasutasok özvegyei és árvái iránt tanusit. *Szilágyi Mór*, *Broncs László* mozdonyvezetők és *Rottland András* fűtő a hivatalos kötelességteljesítés vértanui. Az utasok megmentéséért a biztos halálba mentek, kiki azon a helyen, ahova listók rendelte.

Családjuk elvesztette a biztos kenyérkeresőt, a fizetésük révén biztosított megélhetést és ime a katasztrófa óta a kötelességteljesítés elszánt lelkű vértanuinak özvegyei és árvái kietlen nyomorban szenvednek. A magyar államvasutak igazgatósága szűkkeblűen holmi nevetséges összeget megajánlott kártérítésül, mely tán elég arra, hogy koldus sorban eltegyenek és kényszerítette vele az özvegyeket árvákat, hogy hosszadalmas perlekedést folytassanak. Mintha az igazgatóság ilyen magatartásával egyenesen arra törekednék, hogy a kötelességbeli hűség alapjait bontogassal. Mert ha a hűség és kötelességteljesítés jutalma a kenyérkeresőt elvesztett özvegy és árvák kietlen nyomorúsága a vasut szűkkebelűsége miatt: ez a példa és tapasztalat a többi vasutasok kötelességteljesítésére, kivált az életveszedelmek-

ben, nem biztató, hanem ellenkezőleg megrontó hatással lesz. Nagyon kívánatos volna tehát, ha a kárvallottak sorsát jobban szíven viselné az igazgatóság a rideg pénzügyi szempontokból.

UJDONSÁGOK.

Egy bihari főúri család nemeslelkűsége.

— Árva gyermekek kirándulása. —

Felejthetetlen, kedves napjuk volt a nagyvárad kir. városi és az izraelita árvaház növendékeinek az elmúlt vasárnap egy előkelő bihar-megyei mágnás család nemeslelkűségéből. *Gróf Zichy* *Vladimir* kopacseli földbirtokos és neje e hó 11-én, vasárnap a kopacseli uradalmi erdő lombos, árnyékos fái alatt vendégeikül látták a városi és az izraelita árvaház növendékeit. A nemeslelkű grófi család vasárnap reggel a nagyvárad kir. állomáson megvendégelte a két árvaház növendékeit, akik ezután özv. *Echerolles-Kruspér* *Sándorné* igazgató és a felügyelő kisasszonyok kíséretében *Zichy* *Vladimir* gróf költségén Mezőtelegdig utaztak a vonaton.

A kiránduló árvákat és kísérőket itt cigányzene fogadta s aztán 18 kocsis a 60 növendéket és kísérőket a kopacseli birtokra vitte, ahol az erdő tünde árnyékos belsejében a nemeslelkű grófné szívesen látott vendégei voltak. A szegény árvák minden jóban részesültek a jólelkű család bőkezűségéből, ami csak egy grófi házból kitelik, azután vidáman eljászadoztak az erdőben, míg jött az est a hazautazásra. Ekkor a nemeslelkű grófi családnak *Domokos* *László* városi árvanövendék szép szavakkal megköszönte a növendékek nevében a tapasztalt jóságot, özv. *Echerolles* *Kruspér* *Sándorné* pedig egy nagyszerű virágcsokrot adott át a grófnének.

A pompás kirándulásról este érkeztek haza a növendékek áldva a nemes lelkeket, kik oly felejthetetlen kedves napot szereztek nekik.

* Miniszteri kiküldött Nagyváradon.

A nagyvárad kir. állami óvodákra felügyelő bizottság legutóbbi ülése alkalmából említettük, hogy a kultuszminiszter kijelentette, miszerint ha a város a 3 százalékos óvodai adóval el nem számol, a jövő évben egy fillért sem engedélyez, az óvodák fenntartására. Ugy látszik, hogy a miniszter most más eszázhoz folyamodott az elszámolás tekintetében s miniszteri számvevőt küld Nagyváradra. Tegnap ugyanis leirat érkezett a minisztertől, amelyben kijelenti, hogy a város által felküldött iratok nem alkalmasok a kérdés tisztázására, s ezért az elszámolásnak a helyszínen leendő megejtése végett *Ebergényi* *Sándor* miniszteri számellenőrt oly utasítással küldte ki Nagyváradra, hogy az elszámolást az 1906. év végéig terjedő időre vigye keresztül. Ez alkalommal vizsgálat alá veszi a kiküldött az állami óvodák felszereléseit is, illetve ha a leltár be nem lesz mutatva, azt a helyszínen elkészíti. Megállapítandó lesz mindenképp az óvodák építésére fordított összeg mérve és annak pontos évi törlesztési összege, valamint a fenntartás, biztosítás összege és a felszerelésre adott engedély folytán kifizetett összeg, végül a magán óvodák segélyezésére fordított összeg. Olyan összegek kifizé-

ését, amelyek a miniszter által nem engedélyeztettek, a 3 százalékos óvoda-adó terhére fel nem számíthatók. A miniszteri kiküldött a napokban már valószínűleg megérkezik. Így lesz majd az állami iskoláknál is, mikor az 5 százalékos iskola-adóra teszi reá a miniszter a kezét. Majd akkor látni fogjuk, mennyit veszítettünk az állami iskolák révén.

* Lakbérpótlék az állami tisztviselők részére. Az állami tisztviselők között általános örömet kelt az a rendelet, mely viszálymenetben júliustól kezdődőleg lakbérpótlékot utal ki az állami tisztviselők részére. A hivatalos rendelet már leérkezett Nagyváradra is, mely szerint az állami tisztviselők pótlékképpen a budapesti lakbérletmények 15 százalékát kapják.

* Jegyzőválasztás. Hegyközkovács község jegyzői állása ez évben Bige Ernő volt jegyző lemondása folytán megüresedett. A megüresedett állást július 23-án töltötte be a község képviselőtestülete, megválasztván Kovács Zoltán okleveles jegyzőt a község jegyzőjévé. A választás jogerős, amit tegnap jelentett be a járás főszolgabírája az alispáni hivatalnak.

* Felhívás a Nagyvárad-i Ipartestületi Betegsegélyző Pénztár hitelezőjéhez. Köztudomás szerint a Nagyvárad-i Ipartestületi Betegsegélyző Pénztár működése, az 1907. évi XIX. t.-c. értelmében f. évi június 30-án megszűnt; felhívom ennélfontva mindazokat (kórházi igazgatókat, orvosokat, gyógyszerészeket stb.) kik a betegsegélyző pénztár tagjait kórházi ápolásban részesítették, vagy azoknak a pénztár orvosai rendelkezésére gyógyszer stb. adtak, hogy a betegsegélyző pénztárral szemben f. évi június 30-ig bármilyen fennálló követelésükről szóló számlájukat, kellően felszerelve, hozzám, mint a felszámoló bizottság vezetőjéhez, a felhívás közzétételétől számított 8 nap alatt, kiegyenlítés végett annyival is inkább küldjék be, mivel a kitűzött határidőn túl beérkező számlák, illetve követelések figyelembe vételét nem fogom. Nagyváradon, 1907. augusztus 10-én. Gerő Armin, rendőrfőkapitány.

* Büntény vagy szerencsétlenség? Megirtuk tegnap, hogy Varga István feketebátori gátőrt a Feketetőtra vezető Körösgát mentén halva találták. A tenkei főszolgabíró az esetet avval jelentette be a kir. ügyészségnek, hogy Varga Istvánt agyonütötték. A feketebátori csendőrség azonban a nyomozás alapján nem látott büntényt fentörögni, hanem a gátőr halálát annak tulajdonította, hogy — mint tegnap megirtuk — Varga István szekere neki ment a védgát egyik töltésének, a szekér felborult és a buzás zsákok agyon nyomták az alájuk kerülő gátőrt. A mai nap folyamán szenzációs fordulat állt be ez ügyben. Verner Kálmán tenkei főszolgabíró ma személyesen megjelent az ügyészségen és előadta, hogy a csendőrség jelentése téves, mert a közigazgatási hatóság a járásorvossal egyetemben a hullán lövés okozta sebet talált s így bizonyos, hogy Varga Istvánt agyonlőtték. A titokzatos ügyben a főszolgabíró előadása alapján az ügyészség elrendelte Varga István felboncolását, amely hívatva van világosságot vetni arra, büntény vagy szerencsétlenség okozta-e Varga István feketebátori gátőr halálát.

* Öngyilkos kanonok. Szikszórol táviratozzák: Chrizmár Napoleon szikszói római kat. kanonok az éjjel gyógyíthatatlan betegsége miatt halántékon lőtte magát és azonnal meghalt. Hozzáátartozói a lövés hallatára szobájába akartak futni, azonban azt zárva találták. Az öngyilkosság az egész városban nagy feltűnést és mély részvétet keltett, mert a kanonok a

város intelligenciájának közszeretben álló tagja volt.

* A vasárnapi munkaszünet a fürdőkhöz. A fürdőhelyeken eddig a vasárnapi munkaszünet déli 12 órakor kezdődött. A kereskedelmi miniszter ezen kedvezményt eltörölte s így a munkaszünet a fürdőkhöz is délelőtt 10 órakor kezdődik.

* Az építő iparosok gyűlése. A nagyvárad-i építőiparosok szövetségének végrehajtó bizottsága ma — szerdán délután 6 órakor Rendes Vilmos elnökle alatt több igen fontos tárgyban ülést tart, melyre a bizottsági tagokat ez uton is meghívja az elnökség.

* Új műsor az Urániában. Ma szerdán, ismét új műsor van az Uránia mozgófényképszínházban. Ezuttal az érdekes tájképek vannak tulsúlyban. Spanyolország, Madrid, Marokko, A gyémánt hazája Brazília, A matróz özvegye, Kártyabűvész, A tolvaj tolvaja. Mindnyájukat érhet baleset stb. Az új műsor ma este látható először az Uránia mozgófényképszínház rendes helyárai mellett.

* Életunt aggastyán. Nagy Lajos 75 éves mezőkeresztesi lakos tegnap a tyukóiban felakasztotta magát. Meggondolatlan tettének oka életuntság.

* A pioulásbankból. A polgári takarékos és segélyszövetkezet befizetései f. hó 15-én azaz csütörtökön ünnep miatt délelőtt 9—11-ig teljesítendő.

* Felülfizetések. A nagyvárad-i keresztény kereskedők és kereskedő ijjak vasárnap a Püspök fürdőben tartott mulatságán a következő felülfizetések folytak be: Karácsonyi János 10, Láng József 10, Krausz Samu 10, Mertz Károly 5, Mertz János 5, Solhmann Márton 5, Schmied Béla 5, Huzella M. 4, Barabás Frigyes 2, Petrovits Mihály 2, Kertész István 3, Ferenczy Géza 3, N. G. 2, Szabó János 1, Tóth István 1, Szlabey L. 1, Sütő Mihály 126, N. N. — 50, N. N. — 50 korona. Összesen 7126 korona. A szives adakozóknak ez uton mond köszönetet a — rendezőség.

* Osztálysorsjáték. Az osztálysorsjáték mai húzásán a következő nagyobb nyeremények sorsoltattak ki:

25.000	koronát nyert:	66464.
20.000	koronát nyert:	72219.
15.000	koronát nyert:	102765.
3000	koronát nyertek:	18917 43250
59062.		
2000	koronát nyertek:	26323 64675
104095.		
1000	koronát nyertek:	4951 10042 44082
53950		93955 99227.
500	koronát náertek:	211 1157 3709
5453		6762 7334 11490 11975 19766 24485
24585		24825 30608 32718 34194 42781 44794
46187		46914 51042 53332 53727 58958 60249
61803		62864 69156 70913 77918 79697 80638
81127		84008 90076 93849 97490 98050 100244
101091		101188 108586 117728 120845
124089.		

A többi kihuzott számok 170 koronát nyertek.

* Találtak 1 korona 70 fillér pénzt, egy lópokrócot és egy férfi puhakalapot. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet 7. sz. szobájában.

* Hangverseny a Bazár-kertben. Ma és mindennap a Bazár-kertben Magyarország legkiválóbb szalon zenekara: Földesi Szerén k. a hegedű-művész, Magyarország első cigányprimásnéje, Szabó Irén urhölgy zongora-művész, tizenkéttagú zenekarával, Goldmann A. karnagy, a Nemzeti Színház tagja közreműködésével hangversenyez. Együttal bátor vagyok a n. é. közönség b. figyelmét felhívni, méltóztassék zenekaromat meghallgatni, hol a legújabb magyar népdalok, operák, operettek, nyitányok, egyvelegek, angol és francia újdonások művészies összjátékral adat-

nak elő. Szabad bemenet. Kezdeté este 8 órakor. A n. é. közönség b. pártfogásáért esedeik tisztelettel Szabó Sándor igazgató.

EGYESÜLETEK.

A Nagyvárad-i Versenyegylet június hó 19-én tartott közgyűlésén alapszabályait módosította. A módosított alapszabályokat az egyesület elnöksége felterjesztette a belügyminiszterhez, ahonnan tegnap érkezett vissza a vármegye alispáni hivatalához a belügyminiszter láttaozásával.

TÁVIRATOK.

A nagykarolyi mandatum.

Budapest, aug. 13. Nagykarolyról táviratozzák: Karolyi Mihály gróf ma Biaritzból levelet küldött a nagykarolyi függetlenségi-párt elnökéhez, melyben megköszöni a jelöltetését, de betegsége miatt nem fogadja el. A kerület függetlenségi pártvezetősége most a párt csütörtöki jelölő gyűlésén Papp Béla szatmári kir. ügyész jelöltetését fogja ajánlani a párt-nak.

Miniszterek utazása.

Budapest, augusztus 13. Kossuth Ferenc ma délben 1 órakor Budapestre érkezett. Ste-renyi államtitkár fogadta. Andrassy belügyminiszter tegnap éjjel egynegyed 12 órakor Bécsbe érkezett.

Kiegyezés.

Budapest, aug. 13. A magyar és osztrák kormányok szeptember hó 20-án újra felveszik a kiegyezési tárgyalások elejtett fonálát. A végső döntés valószínűleg szeptember hó 25-ik napján lesz a kiegyezés kérdésében.

Ujházi Ede válópere,

Budapest, aug. 13. Ujházi Ede, a Nemzeti Színház kiváló művésze válópört indított neje, szül. Székely Kornélia ellen. A budapesti kir. törvényszék, miután a békéltetési tárgyalás sikerre nem vezetett, helyt adott Ujházi Ede keresetének és hűtlen elhagyás címén felbon-totta a mesternek Székely Kornéliával kötött házasságát.

A dánosi vérfürdő.

Budapest, aug. 13. A dánosi rablógyilkosság gyanuja miatt letartóztatott cigányok ellen a vizsgálat ma újabb döntő súlyu terhelő adatokhoz jutott. Aczél vizsgálóbíró ma kezdte meg az elfogott cigányasszonyoknál talált bűnjelek felől a tanúk kihallgatását. Blatt Henrik józsefvárosi ékszerész ráismert a vizsgálóbíró által felmutatott órára, melyet Szarvas, a csárdás a gyilkosság előtt egy héttel cserélt be nála. Brunner Géza ékszerész pedig ráismert egy fülbevalóra, melyet Szarvasné vásárolt nála és melyet egy Tégláson elfogott cigánykaravánnal találtak meg. A vizsgálóbíró holnapra újabb nyolc tanut idézett meg és folytatni fogja a bűnjelek tekintetében a további kihallgatásokat.

NYILTTÉR.

Vették a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zefir ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a hírneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

Igazságszolgáltatás.

A szerető bosszúja.

Megirtuk a minap, hogy a nagyváradai fogház egyik lakója: Czifra Julianna, ki váltóhamisításért és súlyos testi sértésért ül nehéz rabságot, ez év elején kihallgatásra jelentkezett a kir. ügyészségnél, kinek azt a szenzációs vallomást tette, hogy abban a váltóhamisításban, amely miatt elítélték, nem egyedül ő a bűnös, az ő bűne csak annyi volt, hogy a hamis váltót ő számítottatta le, de a váltóra Balla József, kivel elfogatásáig vadházasságban élt, hamisította rá a neveket és a pénzt is együtt költötték el. A szenzációs feljelentést Balla ellen Czifra Julianna azért tette meg a saját vallomása szerint, mert Batta József, ki neki házasságot ígért, mialatt ő rabságát szenvedte, más leánnyal lépett törvényes házasságra.

A feljelentés folytán Batta József ellen, ki a honvédségtől a a magy. államvasutak szolgálatába lépett át, teljes erővel megindult a vizsgálat s ellene a kir. ügyész vádat is emelt váltóhamisítás büntette miatt, miután az írászakértők, kik a váltón lévő aláírásokat Batta káziírásával összehasonlították, azokat egybehangzóan Batta kezétől származottnak jelentették ki.

Batta József a vádirat ellen dr. Tóth Ferenc ügyvéd útján kifogással élt, melynek folytán tegnap tárgyalta az ügyet a kir. törvényszék vádtanácsa, melynek elnöke Mile Mihály, tagjai Ember Géza és dr. Rottár Sándor törvényszéki bírók voltak. A vádhatóságot Görömbei István kir. alügyész képviselte. A szenzációs ügy eladói ismertetése után dr. Tóth Ferenc, jeles nagyváradai ügyvéd jogi érvekben gazdag beszédben indokolta meg kifogásait. Vitatta, hogy Czifra Julianna feljelentése nem egyéb szerelmi bosszúnál, a miért Batta József őt cserbe hagyta és bűnös üzelméi miatt tőle elfordult. Kimutatta, hogy Czifra Julianna súlyos testi sértés büntetése miatt is jogerősen el van ítélve, mert ugyancsak félté-

kenységből vitriollal öntött le egy leányt, kivel Batta József tisztességes sándékból ismeretséget kötött.

Hatalmas érve volt a védőnek továbbá, hogy Czifra Julianna ugyancsak a börtönből panaszt emelt Batta katonai hatóságánál is, azzal vádolván meg, hogy mint raktárkezelő őrmester ruhákat lopott és azokat is értékesítette. A katonai hatóság vizsgálatot is indított és fényes elégtételül átiratot intézett a kir. törvényszékhez kijelentvén, hogy a vád teljesen alaptalan volt; Batta kezelése nyomán semmi rendetlenséget vagy hiányt nem találtak s hogy Batta pontos és szorgalmas ember volt. A nagyhatású védbeszéd után Görömbei kir. ügyész állott szólásra fenntartván a vádat a Czifra Julianna vallomása és az írás szakértők véleménye alapján. A törvényszék ekkor tanácskozásra vonult vissza, majd kihirdette a határozatot, mely szerint a vádiratot elutasította, Batta József ellen az eljárást megszüntette. Az ítélet ellen a kir. ügyész felfolyamodást jelentett be.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Írta: Daniel András.

(Franciából.)

10

Malboise Pascal megtántorodott, tompa kiáltást hallatott és karjaival a levegőbe kapkodva, hirtelen elbukott. Miközben feje levágódott a földre, érintette Regine ruháját.

Regine azon ösztönszerű mozdulattal, mely megelőzi a gondolatot, gyorsan lehajolt hozzája.

— Mi baja? Az Istenért... mi történt? — mormolá.

Még habozott, vajon megérintse-e őt kezével. Nincs-e eléggé eszméletnél, hogy ilyen bizalmasságot észrevegyen. A hitves csekélyebb jóakarata is olyan nehezére esett Reginének.

De mialatt letérdelve a földre az ellenszenv és szánalom viaskodott benne, villámgyorsan világosság támadt az elméjében. Visszaemlékezett a lövésre; most már értette, mi történt.

— Meggyilkolták!... Oh! — jajdult fel, mialatt folyton növekvő rémülettel kitégultak a szemgolyói és felsőteste elalélva hátrafelé ingadozott.

Meggyilkolták! De ki?... Istenem!... Megvillant előtte a való!... Egy név jött az ajkaira és egy kép jelent meg előtte... Hugó!... Oh!... Ez a szigorúan becsületes tiszt, elbujva a sűrűben, rácéltott egy védtelen emberre, aki háttal állt feléje. Lehetetlen... teljesen lehetetlen!... Oh! miért nem érte őt is a golyója?...

Fellázdalt a gyanu ellen... Aztán megsemmisülni vágyott, mialatt... Gyanusítani akart, de a hite mégis megingathatatlan volt. Néhány pillanat alatt ellentétes érzések hullámzottak a lelkében.

És mialatt gondolatai kétségbeesetten csapongtak, a szívébe szánalom jött és ő ságékezett az áldozat körül. Most már nem félt Regine kezével érinteni azt a testet, ami az előbb még, merész érzékiségben, olyan visszatartó volt előtte. Oh! bárcsak ez a mozdulatlanság ne lenne egyéb ájulásnál! Bárcsak magához térne Malboise márkil!... A hitves szerelem nélküli abszolgasága nem lenne-e ezerszer könnyebben elviselhető, mint a bűntény mocskója, mely azt a lényt piszkolja be, aki örökre bíja a szívet.

A fiatal nő megtapogatta az érzékeit n

vállakat, felemelte a visszahulló karokat. Hívja a sebesültet, de nem kap választ. Végre van bátorsága megfogni a fejet, hogy megvizsgálja az arc kifejezését. De megpillantva a maga felé fordított fejet, rémületen kiált fel. Az arcizmok és az állkapcák valami aggályos rágás által el vannak torzulva. A mereven nyitott szemek üvegesen néznek. A nyitott szájból kifolyt véres hab bemocskolta a szakállt és apró füves földgöngyöt ragasztott ahhoz a helyről, ahová a fej olyan nagy erővel ütődött.

Regine reszketve bocsájtja el a fejet, a melyre a halál láthatólag ráütötte a bélyegét. A koponya, amely még néhány pillanat előtt gondolkodott, amelyben még az előbb vágy lobogott utána, kisiklik a kezei közül. Megsemmisült, élettelen hullá az most már, ami nem-sokára oszlásnak indul.

Malboisné most észrevette, hogy ujjai véresek, valószínűleg rikózbén tapogatta a testet, ujjai megérintették a sebet...

A borzalom, amit e percben ez a 19 éves leány érzett e halott ember látára, akinek csak a reggel lett a felesége, olyan nagy volt, hogy majdnem összeroskadott alatta. Ha Regine nem vesztette el az esztét e mellett a hullá mellett, e titokzatos park mélyében, mely tele volt árnynyal és amit vérverésre festett az almenő nap; ha nem találta meg őt örülten meggyilkolt férje mellett, kinek sohasem volt a felesége: csak azért történt, mert egészen egy gondolat, ami erősebb volt minden borzadálynál és legyőzte a gyengeségét, erőt és csodás erélyt kölcsönzött neki. Meg akarta találni Hugót, ki akarta ragadni kezéből a fegyvert — ami bizonyára pisztoly volt — hogy azt előtte önmaga ellen fordítsa.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A gabonátözsede határideje.

Budapest, aug. 13.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.66
Rozs okt.	— — — — —	9.10
Zab okt. re	— — — — —	8.10
Tengeri májusra	— — — — —	6.15
Tengeri jul.	— — — — —	8.31

Értéktözsede.

Budapest, aug. 13.

Oszták hitelrészvény	— — —	651.50
Magyar hitelrészvény	— — —	750.25
Lezámitoló bank	— — —	492.—
Rimamurányi	— — —	54.25
Oszták-m. államvasuti részvény	— — —	660.25
Közuti vasut	— — —	542.75
Városi villamos vasut	— — —	287.—

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsede 1907 aug. 13-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	95.60
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	184.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Oszták járadék papirban	9.25
Oszták járadék ezüstben	98.25
Oszták járadék aranyban	116.—
Oszták korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Oszták-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Oszták hitelbank intézeti részvény	662.—
Oszták-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolondor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUOSKIOS GYULA.

MEGJELENT
az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-ból,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várákázásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetései felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szemé előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihasználásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a **bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar** stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A **tanügy munkásai** a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdeklí a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: **radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép** stb. e könyv olvasása útján eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára”-nak
ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kándó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Henney Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kün Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Lipthay Károly.
- Telegrafia és telefonia: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világegyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Tanítónő,

kitünő képesítéssel,

nevelőnői állást

keres. — **Polgári iskolai növendékeket is vállal.** 191 1-4

Cím a szerkesztőségben megtudható.

Az első nagyváradai műbutorgyár

fő üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttman-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani. Bárminemű butorokat kezesség mellett saját gyárában készítik. Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

Papi ruhák.

Mint néhai Lobočka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorodom a nagyrészes- és főtisztelendő papság becses figyelmét Kistördő-u. 17. sz. alatti saját házában megnyitott szabó üzletemre felhívni, ahol mindennemű papi ruhának színtartó, erős, jó szövésű való elkészítését jutányos árban elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak szakosított előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.

40

Nagyvárad, Fürdő-utca 17. szám.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Allandó raktár: háló, ebédlő
uri szoba és
szalon berendezések, mindennemű modern styl
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudki-
vül nagy választékban. 20

Pontos kiszolgálás.

Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Családi otthont,

elegáns egészséges lakást, tényes ellátást
találhat nálam **8 évi szeptember hó
elejétől** néhány vidéki előkelő uri leány,
ki fővárosi tanintézeteket látogat.

Német, angol, francia társalgás. Zongora. Gazdagon ellátott házi könyvtár. Kívánatra privát oktatás.

Allandó orvosi felügyelet.

Lakás: **VI. Király utca 76. sz. a.**
az Orsz. Zeneakadémia, Mintarajziskola,
Felsőleányiskola stb. közvetlen közelében.
Villamos összeköttetés a kaputól minden
irányban.

özv. **Benedek Kornélné**

Katona Ida,

okl. tanítónő.

Személyes megbízhatóság és képességek
felől szíves információval szolgál több
egyetemi tanár.

Tessék prospektust kérni.

Hirdetések

felvételnek

e lap kiadóhivatalában.

Egy még kevéssé használt üzemben levő

két lőerejű

gázmotor

igen jutányos áron eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérenemű- és uri-

divat üzlete

Telefon 516.

Nagyvárad, Fő-utca.

A jövő tanévre szükséges tankönyvek

valamint mindennemű tan-
és írószerek a legjutányo-
sabb árban kaphatók a

Szent László-nyomdában,

Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Telefon szám 263.

Telefon szám 263.